

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta ja asetuksen (EY) N:o 1889/2005 kumoamisesta”

(COM(2016) 825 final – 2016/0413 (COD))

(2017/C 246/04)

Esittelijä: **Javier DOZ ORRIT**

Toinen esittelijä: **Mihai IVAȘCU**

Lausuntopyyntö	Euroopan parlamentti, 19.1.2017
	Euroopan unionin neuvosto, 19.1.2017
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 ja 304 artikla
Vastaava erityisjaosto	”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus”
Hyväksyminen erityisjaostossa	6.4.2017
Hyväksyminen täysistunnossa	27.4.2017
Täysistunnon nro	525
Äänestystulos	154/4/4
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK katsoo, että terrorismin ja sen rahoituksen sekä rahanpesun ja muiden tähän liittyvien talousrikollisuuden muotojen torjumisen on oltava yksi EU:n politiikan pysyvistä painopistealoista.

1.2 ETSK kannattaa toimenpiteitä, jotka sisältyvät komission ehdotukseen asetukseksi, jolla kumotaan aiempi asetus vuodelta 2005 sääntelykehyksen mukauttamiseksi nykytilanteeseen ja sen täytäntöönpanosta tehdyissä eri tutkimuksissa havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

1.3 ETSK katsoo, että laajentamalla valvonnan soveltamisalaa sekä viranomaisten toimivaltaa suorittaa tarkastuksia ja takavarikointeja aina, kun on aiheellista epäillä laitonta toimintaa, helpotetaan entistä useampien petostapausten havaitsemista ja mahdollistetaan nykyistä kattavampien tietojen kerääminen.

1.4 ETSK katsoo, että on tarpeen parantaa toimivaltaisten viranomaisten ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, jotta uusi asetus kyetään panemaan mahdollisimman tehokkaasti täytäntöön. ETSK kehottaa kaikkia jäsenvaltioita asettamaan terrorismin torjuntaa koskevat tietokantansa Europolin käyttöön. Komission olisi myös edistettävä yhteistyötoimia, jotta kaikilla jäsenvaltioilla on tarvittavat välineet valvoa tehokkaasti erityyppisiä käteisvaroja ja niiden siirtoon käytettäviä välineitä.

1.5 ETSK ehdottaa, että laajojen kuulemisten ja tutkimuksen päätteeksi komissio laatii toimintasuunnitelman käteisrahan käytön vähentämiseksi EU:ssa. Tässä yhteydessä on arvioitava, onko ilmoitusvelvollisuutta koskeva 10 000 euron kynnyksarvo asianmukainen.

1.6 ETSK katsoo, että komission on mentävä pidemmälle ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin seuraamusten määrittämisessä. Seuraamukset on yhdenmukaistettava jäsenvaltioiden välillä ja niistä on ilmoitettava komissiolle johdonmukaisella tavalla, jotta vältetään luomasta porsaanreikiä petoksentehtäville.

1.7 ETSK toistaa jo asiakokonaisuuteen ECO/408 kuuluvassa lausunnossaan ⁽¹⁾ esille tuomansa huolen siitä, että useat tekijät voivat rajoittaa vakavasti asetuksen tehokkuutta. Suurin ongelma on se, että veroparatiisit, joissa huomattavimmat rahanpesuoperaatiot suoritetaan – ja joiden käteisrahavirtoja EU:n kanssa tulisi erityisesti valvoa –, eivät sisälly niiden maiden ja alueiden luetteloon, joita komissio pitää 14. heinäkuuta 2016 antamassaan asetusehdotuksessa suuririskisinä.

1.8 Rikollisten käteisrahavirtojen tutkimus liittyy muiden rikosten, erityisesti verorikosten, tutkimukseen. ETSK ehdottaakin, että myös veroviranomaisilla on pääsy käteisrahavirtojen valvonnan yhteydessä keräätyihin tietoihin.

1.9 ETSK katsoo, että kullan ohella muutkin ”erittäin likvidit hyödykkeet” olisi sisällytettävä käteisvarojen määritelmään heti uuden asetuksen hyväksymisestä lähtien.

1.10 Vaikka ETSK on tietoinen ennalta maksettujen korttien yhteiskunnallisesta merkityksestä koko EU:ssa, se kiinnittää huomiota vaaraan, että rikolliset ja terroristit käyttävät niitä jatkossakin rahoittaakseen toimintaansa peitellysti.

1.11 Koska kerättävien ja viranomaisten välillä vaihdettavien tietojen määrä lisääntyy, ETSK suosittaa, että näiden tietojen suojaamista vahvistetaan ja että tutkitaan nykyistä tiukempien hallinnollisten ja rikosoikeudellisten seuraamusten soveltamista virkamiehiin ja henkilöihin, jotka käyttävät tietoja epäasianmukaisella tai laittomalla tavalla.

1.12 Ongelmalla on maailmanlaajuiset mittasuhteet, minkä johdosta EU:n toimielinten on osallistuttava täysipainoisesti tällä alalla toimivien kansainvälisten organisaatioiden työskentelyyn.

1.13 ETSK suhtautuu myönteisesti 500 euron setelien poistamiseen liikkeestä vuodesta 2018 alkaen, koska on laajasti todettu, että niitä käytetään käteismaksuvälineinä laittomassa kaupassa, sillä niitä on helppo kuljettaa ja niiden avulla voidaan säilyttää suuria rahasummia pienessä tilassa.

1.14 ETSK muistuttaa komissiota siitä, että EU:n kansalaisten suojelun tulee jatkossakin olla ensisijainen tavoite kustannuksista ja tarvittavista ponnisteluista riippumatta.

2. Tausta ja komission ehdotus

2.1 Terrorismin rahoituksen torjunnan tehostamiseen tähtäävän toimintasuunnitelman ⁽²⁾ mukaisesti komissio ehdottaa uutta asetusta kolmansista maista unioniin saapuvien tai unionista kolmansiin maihin poistuvien käteisvarojen valvonnasta ja vuonna 2005 annetun nykyisen asetuksen ⁽³⁾ kumoamisesta.

2.2 Toukokuussa 2015 hyväksyttiin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan neljäs paketti, johon muiden aloitteiden ohella sisältyi neljäs direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä tällaisiin rikollisiin tarkoituksiin (4. rahanpesudirektiivi) sekä varainsiirtojen mukana toimitettavia tietoja koskeva asetusta ⁽⁴⁾, jota saatetaan parhaillaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. ETSK on ilmaissut kantansa lainsäädäntöpaketista aiheesta ”Rahanpesun torjuntapaketti” antamassaan lausunnossa ⁽⁵⁾.

2.3 Helmikuussa 2016 komissio julkisti terrorismin rahoituksen torjunnan vahvistamista koskevan toimintasuunnitelman ⁽⁶⁾, joka on pantu täytäntöön kahdessa lainsäädäntövaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa (heinäkuu 2016) komissio laati ehdotukset kahdeksi direktiiviksi – viides rahanpesudirektiivi, jolla muutetaan neljännen rahanpesudirektiivin eräitä näkökohtia, ja direktiivi veroviranomaisten pääsystä rahanpesun torjuntaa koskeviin tietoihin ⁽⁷⁾ – sekä komission delegoiduksi asetukseksi ⁽⁸⁾ suuririskisten kolmansien maiden (veroparatiisien) yksilöimisestä neljännen ja viidennen rahanpesudirektiivin säännösten soveltamiseksi ⁽⁹⁾. ETSK on antanut lausunnot viidennestä rahanpesudirektiivistä ja asetuksesta sekä lausunnon toisesta direktiivistä ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ EUVL C 34, 2.2. 2017, s. 121

⁽²⁾ COM(2016) 50 final

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1889/2005 (EUVL L 309, 25.11.2005, s. 9).

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849 (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 73) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2015/847 (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 1).

⁽⁵⁾ EUVL C 271, 19.9.2013, s. 31

⁽⁶⁾ COM(2016) 50 final

⁽⁷⁾ COM(2016) 450 final, 2016/0208 (COD) ja COM(2016) 452 final, 2016/0209 (CNS)

⁽⁸⁾ Delegoitu asetusta (EU) 2016/1675 (EUVL L 254, 20.9.2016, s. 1).

⁽⁹⁾ EUVL C 34, 2.2. 2017, s. 121

⁽¹⁰⁾ EUVL C 34, 2.2. 2017, s. 127

2.4 Toisessa vaiheessa (joulukuu 2016) komissio ehdotti tässä lausunnossa tarkasteltavan asetusehdotuksen ohella direktiiviä rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin ⁽¹¹⁾ sekä asetusta jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta ⁽¹²⁾.

2.5 Vuoden 2005 asetuksella täydennetään rahanpesunvastaista direktiiviä ottamalla käyttöön valvontajärjestelmä vähintään 10 000 euron suuruisia käteisrahamaa-¹³ varten. Komission nykyisellä ehdotuksella ⁽¹³⁾ pyritään korjaamaan voimassa olevan lainsäädännön puutteet ottamalla huomioon tulli-, poliisi- ja oikeusviranomaisten toteuttamat tutkimukset, kehittämään ja täydentämään neljättä rahanpesudirektiiviä ⁽¹⁴⁾ ja viidettä rahanpesudirektiiviä ⁽¹⁵⁾ rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi sekä mukauttamaan EU:n lainsäädäntöä kansainvälisiin standardeihin ja suosituksiin ja erityisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATF) suosituksen 32.

2.6 Tarkasteltavana olevassa ehdotuksessa puututaan seuraaviin seikkoihin: rajat ylittävän käteisrahaliikenteen riittämätön valvonta, viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon liittyvät vaikeudet, raja-arvon (10 000 euroa) alittavien määrien takavarikoimisen mahdottomuus, "käteisvarojen" puutteellinen määritelmä, ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä määrättävien seuraamusten vaihtelu jäsenvaltioiden välillä sekä täytäntöönpanon asteen vaihtelu.

2.7 Ehdotuksessa uudeksi asetukseksi, jolla kumotaan voimassa oleva asetus, laajennetaan ja täsmennetään **käteisvarojen määritelmää** jakamalla se neljään kategoriaan: valuutta, siirtokelpoiset haltijamaksuvälineet (sekit, matkasekit, velkakirjat ja maksumääräykset), erittäin likvidit arvon säilyttäjinä käytettävät hyödykkeet (kultakolikot ja harkot) ja ennalta maksetut kortit.

2.8 Ehdotetulla asetuksella otetaan käyttöön ilmoitusvelvoite, joka koskee erillään kulkevia, vähintään 10 000 euron suuruisia käteisvaroja, jotka toisin sanoen kulkevat **postitse, kuriirilähetyksinä tai rahtina**. Eräät jäsenvaltiot harjoittavat myös EU:n sisäistä käteisvarojen valvontaa.

2.9 Asetuksessa annetaan toimivaltaisille viranomaisille valtuudet alle 10 000 euron suuruisen käteisrahälähetysten tarkastamiseen, niistä raportointiin ja niiden tutkimiseen aina kun yhteydestä rikolliseen toimintaan on vakavasti otettavia viitteitä.

2.10 Asetus sallii **käteisvarojen takavarikoimisen** silloin, kun **ilmoittamatta jätetyn** käteisvaralähetysten suuruus on vähintään 10 000 euroa tai kun minkä tahansa suuruisen rahamäärän lähetyksessä on **viitteitä rikollisesta toiminnasta**.

2.11 Ehdotetulla asetuksella parannetaan **tietojenvaihtoa**, sillä siinä vaaditaan toimittamaan saadut tiedot aktiivisesti rahanpesun selvittelykeskuksille; tähän mennessä toimivaltaisilta viranomaisilta on vaadittu ainoastaan tietojen asettamista saataville. Sääntöjenvastaisia toimia koskevat tiedot on myös annettava muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja komission käyttöön, mikäli rikollisesta toiminnasta on viitteitä. Ehdotetun asetuksen mukaan nämä tiedot voidaan myös ilmoittaa kolmansille maille tietyin edellytyksin.

2.12 Ehdotuksessa kannustetaan ottamaan kaikissa jäsenvaltioissa käyttöön ilmoitusvelvollisuuden noudattamatta jättämisen seuraamuksia, joilla täydennetään rikollisesta toiminnasta määrättäviä oikeudellisia seuraamuksia. Kussakin jäsenvaltiossa sovellettavista seuraamuksista on ilmoitettava komissiolle.

3. Yleistä

3.1 ETSK kannattaa komission jatkuvia toimia rahanpesun ja terrorismin torjumiseksi globaalilla tasolla. Se on myös samaa mieltä tässä tarkasteltavan ehdotukseen sisältyvistä muutoksista, joilla pyritään parantamaan nykyistä lainsäädäntöä.

3.2 Komission ja muiden EU:n toimielinten on ponnistettava varmistaakseen, että EU:n kansalaiset ovat täysin tietoisia niiden halusta torjua rahanpesua ja terrorismin rahoittamista kaikin lainsäädännöllisin keinoin ja kaikin tarvittavin poliisi-, tiedustelu- ja oikeudellisin toimin. Tieto siitä, että toimielinten toimia tällä alalla toteutetaan yhteistyössä kaikkien jäsenvaltioiden kanssa, vahvistaa niiden uskottavuutta ja legitimiyyttä. On jo otettu käyttöön joukko rahanpesua ja terrorismin rahoitusta koskevia indikaattoreita, mutta niitä kaikkia ei voida tuoda julki.

⁽¹¹⁾ COM(2016) 826 – 2016/0414 (COD)

⁽¹²⁾ COM(2016) 819 – 2016/0412 (COD)

⁽¹³⁾ COM(2016) 825 final – 2016/0413 (COD)

⁽¹⁴⁾ Direktiivi (EU) 2015/849 (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 73).

⁽¹⁵⁾ Ehdotus viidenneksi rahanpesudirektiiviksi.

3.3 Komitea kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita jatkamaan yhteistyötä kansainvälisellä tasolla terrorismin, rahanpesun ja niihin liittyvien vakavien rikosten torjumiseksi. Kaikkien EU:n toimielinten on pyrittävä varmistamaan, että komission ehdottamat toimenpiteet otetaan käyttöön myös kansainvälisellä tasolla. Tämä on yksi keino lisätä niiden tehokkuutta.

3.4 Ehdotetun uuden asetuksen tavoitteena on torjua laittomia käteisrahavirtoja EU:n ja kolmansien maiden välillä. Jotta asetus olisi tehokas, Euroopan komission on tehtävä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa varmistaa, että niiden toimivaltaisilla viranomaisilla on käytettävissään tätä tarkoitusta varten mahdollisimman tehokkaat tekniset ja henkilöresurssit sekä muunlaiset tarvittavat resurssit (esim. koulutettuja vainukoiria).

3.5 Terrorismin rahoitusjärjestelyt voivat olla hyvin monenlaisia vaihdellen laillisten liiketoimien tai laillisesti toimivien voittoja tavoittelemattomien organisaatioiden väärinkäytöstä rikolliseen toimintaan tai kansainvälisen kauppajärjestelmän väärinkäyttöön. Terroristijärjestöt kehittelevät jatkuvasti rahoitustapojaan kiertääkseen lainsäädännön voimassa olevat säännökset, joten on selvää, että oikeudellista kehystä on ajantasaistettava jatkuvasti. Rikolliset ja terroristit käyttävät usein hyväkseen eri jäsenvaltioiden lainsäädännön eroavaisuuksia ja valitsevat rahoitustoimiensa toteuttamista varten maat, joiden lainsäädäntö on muita löyhempi.

3.6 Euroopan turvallisuusagendan⁽¹⁶⁾ kehittäminen, reaktio Euroopassa ja muualla maailmassa tehtyihin terrori-iskuihin sekä veroparatiisien kautta tehtyjen huomattavien rahanpesuoperaatioiden, petosten ja veronkiertojen julkitulo ovat johtaneet siihen, että Euroopan komissio on tehnyt lukuisia lainsäädäntöaloitteita kahden viime vuoden aikana.

3.7 FATF:n laatiman raportin⁽¹⁷⁾ mukaan käteisrahaa käytetään laajasti rikollisessa taloudessa, ja se on edelleen tärkein resurssi terrorismin rahoittamiseksi. On vaikeaa laskea tällä tavoin "pestyn" rahan määrää, mutta FATF:n raportissa sen arvioidaan olevan sadoista miljardeista biljoonaan Yhdysvaltain dollariin vuodessa.

3.8 Voimassa olevan asetuksen tehokkuudesta tehdystä analyysistä käy ilmi, että EU:hun saapuvia ja sieltä poistuvia käteisrahalahetyksiä on lukumääräisesti edelleen paljon. Käteisrahan valvonta on kuitenkin vähäistä (noin 100 000 tarkastustapausta vuodessa koko unionissa) ja vaihtelee maittain, ja tutkittujen epäilyttävien tapausten lukumäärä vaihtelee suuresti. Viimeisimpään aiheesta toteutettuun kuulemiseen osallistui vain yhdeksän maata, ja annetut tiedot tapausten lukumäärästä ja niiden analyysistä olivat niukkoja ja toisistaan poikkeavia.

3.9 Nykyisen asetuksen puutteet mahdollistavat käteisrahan liikkeen esimerkiksi postitse, kuriirilähetyksinä tai rahtina ilman riittävää erityisvalvontaa. Monissa tapauksissa toimivaltaisilta viranomaisilta ovat puuttuneet tarvittavat välineet asianmukaisen valvonnan toteuttamiseksi.

3.10 Valvonnan soveltamisalaa laajentamalla ja myöntämällä toimivaltaisille viranomaisille valtuudet suorittaa tarkastuksia ja takavarikointeja silloin, kun on epäilyjä rikollisesta toiminnasta, myös 10 000 euron raja-arvon alle jäävien rahamäärien ollessa kyseessä, on mahdollista paljastaa entistä useampia petostapauksia ja kerätä aiempaa kattavampia tietoja. Saatuja tietoja ei hyödynnetä nykyisin asianmukaisella tavalla. Lähtökohtana on, että tiedot asetetaan eräissä jäsenvaltioissa passiivisesti saataville, eikä käytössä ole toimenpiteitä, joilla varmistetaan niiden asianmukainen käsittely. On tarpeen tehostaa viestintää toimivaltaisten viranomaisten välillä: tulliviranomaisten (jotka useimmiten vastaavat valvonnasta) ja rahanpesun selvittelykeskusten (joille tiedot tulee toimittaa ja jotka vastaavat niiden analysoimisesta) välillä; rahanpesun selvittelykeskusten ja vero- ja oikeusviranomaisten välillä; jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja kolmansien maiden vastaavien viranomaisten välillä etenkin, kun kyse on EU:sta poistuvien ja sinne saapuvien laittomien käteisrahavirtojen lisääntymisestä vastuussa olevista kolmansista maista, joita ovat esimerkiksi veroparatiisit.

3.11 Nykyisen asetuksen mukaisia seuraamuksia käteisvarojen ilmoittamatta jättämisestä ei ole yhdenmukaistettu, ja toteutetut arvioinnit näyttävät osoittavan, ettei niillä ei ole tavoiteltua pelotevaikutusta. Uudessa asetuksessa jäsenvaltioita vaaditaan määräämään seuraamuksia ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä ilman että rikollisesta toiminnasta tarvitsee olla viitteitä ja ilman että käteisvaroilla on yhteyttä muuntuyppisen rikkomuksen tai rikoksen johdosta tehtävään mahdolliseen tutkimukseen. Lisäksi siinä säädetään velvollisuudesta ilmoittaa nämä seuraamukset komissiolle. ETSK ehdottaa, että otetaan käyttöön kaikille jäsenvaltioille yhteinen ilmoitusmenettely. Kukin jäsenvaltio on kuitenkin vapaa päättämään omista seuraamuksistaan. Seuraamukset, joista säädetään 13 artiklassa, on yhdenmukaistettava, jotta ei luotaisi uusia mahdollisuuksia tiettyjen maiden kautta toimiville rikollisille.

⁽¹⁶⁾ COM(2015) 185 final

⁽¹⁷⁾ FATF:n raportti *Money Laundering: Through the Physical Transportation of Cash* (käteisvarojen fyysiseen siirtoon perustuva rahanpesu), 2015.

3.12 Asetuksen sekä muiden edellä mainittujen rahanpesun torjuntaan tähtäävien toimenpiteiden täytäntöönpano lisää merkittävästi kerättävien, säilytettävien ja rahanpesun ja terrorismin torjunnan alalla toimivaltaisten viranomaisten ja elinten käyttöön asetettavien henkilötietojen määrää. Kansalaisten perusoikeuksien kunnioittamiseksi erityisesti henkilötietojen suojaamisen alalla on tärkeää arvioida uusien suojausmekanismien tarvetta ja tarvittaessa ottaa ne käyttöön sekä edistää entistä tiukempien rikosoikeudellisten seuraamusten soveltamista tällaisia tietoja lainvastaaisesti käyttäviin henkilöihin ja virkamiehiin.

3.13 Rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen käytetyt kanavat ja menettelyt, laittomat käteisrahälähetykset mukaan luettuina, ovat saaneet komission ryhtymään aiheellisesti lainsäädäntötoimiin, joiden soveltamisala ulottuu näihin kumpaankin rikokseen. Kumpatkin rikokset ovat yhteydessä muihin yhtä vakaviin tai vielä vakavampiin rikoksiin. Tiivis koordinointi kaikkien asianomaisten kansallisten viranomaisten ja elinten sekä jäsenvaltioiden välillä asianmukaisten mekanismien kautta on olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa asetuksen sekä muiden asiaankuuluvien lainsäädäntötoimien tehokas täytäntöönpano. Todettakoon, että jäsenvaltioiden – poliisi-, tiedustelu-, oikeus-, tulli- ja veroalalla toimivien – eri viranomaisten ja elinten välinen yhteistyö on hyvin kaukana optimaalisesta tasosta. ETSK on huolissaan erityisesti kansallisten poliisiviranomaisten ja Europolin välisen yhteistyön puuttumisesta, mistä osoituksena on se, että suurin osa jäsenvaltioista ei ole asettanut terrorismin torjuntaa koskevia tietokantojaan Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston käyttöön. ETSK kehottaakin EU:n viranomaisia ja jäsenvaltioita korjaamaan tämän tilanteen.

3.14 Toinen merkittävä este asetuksen ja muiden asiaankuuluvien säädösten tehokkaalle täytäntöönpanolle pyrittäessä torjumaan rahanpesua ja terrorismin rahoitusta on se, että todellinen poliittinen tahto hävittää veroparatiisit puuttuu. Merkittävin osoitus tästä on neljättä ja viidettä rahanpesudirektiiviä täydentävän asetuksen (EU) 2016/1675 liitteeseen sisältyvä luettelo suuririkisistä kolmansista maista, joilla on strategisia puutteita. Luettelossa ei mainita yhtäkään veroparatiiseista, joihin keskittyy valtaosa laittomasta toiminnasta, erityisesti ehdotetun asetuksen aiheena olevat käteisrahavirrat. ETSK on pakotettu toistamaan asiakokonaisuuteen ECO/408 kuuluvassa lausunnossaan esittämänsä kehottus: komission on ehdotettava uutta luetteloa veroparatiiseista ja sisällytettävä se yhteen ainoaan luetteloon kolmansista maista ja alueista, jotka eivät tee yhteistyötä talousrikoksia ja terrorismin rahoitusta koskevista syytetoimissa.

4. Erityistä

4.1 Terrorismin rahoituksella on selkeästi maailmanlaajuinen ulottuvuus, mikä tarkoittaa sitä, että terroritoimintaa yhdessä maassa rahoitetaan usein rikollisin toimin toisessa valtiossa. Käteisrahan valvonta ja perusteelliset lainsäädännölliset muutokset ovat välttämättömiä, jotta voidaan estää käteisrahan liikkeit, seurata ja rajoittaa rahoitustoimia sekä helpottaa merkittävän tiedon keräämistä terroristeista ja heidän rahoittajistaan. ETSK on täysin tietoinen terrorismin rahoituksen ulkoisesta ulottuvuudesta ja suosittaa, että kaikki EU:n toimielimet osallistuvat täysipainoisesti kaikkiin asiaankuuluviin kansainvälisiin organisaatioihin, joissa ne ovat edustettuina, jotta samankaltaisia toimenpiteitä voidaan soveltaa koko maailmassa.

4.2 Käteisraha on edelleen yleisin rahanpesussa ja muussa rikollisessa taloudellisessa toiminnassa käytetty väline⁽¹⁸⁾. ETSK suosittaa, että sen jälkeen kun komissio on tehnyt perusteellisen tutkimuksen asiasta, kuullut kaikkia sidosryhmiä ja luonut tiiviit työskentelysuhteet jäsenvaltioihin, EKP:hen ja kunkin maan keskuspankkiin, se laatii suunnitelman käteisrahan käytön vähentämiseksi EU:ssa. 500 euron setelien poistaminen käytöstä on askel oikeaan suuntaan. Tutkimuksessa olisi arvioitava sitä, onko ilmoitusvelvollisuutta koskeva 10 000 euron raja-arvo asianmukainen.

4.3 ETSK kehottaa Euroopan komissiota tehostamaan toimiaan varmistaakseen, että Varsovan yleissopimus⁽¹⁹⁾ ratifioidaan koko unionissa johdonmukaisella tavalla. Tähän mennessä yleissopimuksen on allekirjoittanut 26 jäsenvaltiota mutta vain 17 on ratifioinut sen.

4.4 ETSK toteaa, että ehdotettu asetus toisi merkittäviä parannuksia välineisiin, joita käytetään terrorismin rahoittamisen torjumiseen, ja vaikuttaisi samalla minimaalisesti eurooppalaisiin pk-yrityksiin.

⁽¹⁸⁾ *Why is cash still king? – A strategic report on the use of cash by criminal groups as a facilitator for money laundering* (Miksi käteinen on edelleen kuningas? – Strateginen selonteko rikollisryhmien käteisrahan käytöstä rahanpesun mahdollistajana), Financial Intelligence Group, Europol, 2015.

⁽¹⁹⁾ Rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista ja terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus, 2005.

4.5 ETSK katsoo, että on tärkeää kehittää rahoitusyhteistyöpolitiikkoja naapurimaiden ja muiden maiden kanssa, joista suuntautuu merkittäviä muuttovirtoja Euroopan unioniin, jotta helpotetaan rahasiirtoja, joihin ei liity epäselvyyksiä, ja alennetaan niiden kustannuksia. Näiden maiden ja EU:n välisten rahasiirtojen esteet ja korkeat kustannukset kannustavat käyttämään käteisrahalähetys- ja läpinäkymättömiä transaktioita, ja sen myötä helpotetaan näiden menetelmien käyttöä rikollisiin tarkoituksiin.

4.6 EU:n alueella hiljattain tehdyt iskut osoittavat, että terroristit ovat käyttäneet ennalta maksettuja kortteja esimerkiksi hotellihuoneidensa maksamiseen (esimerkiksi Pariisin iskuissa 13. marraskuuta 2015). Vaikka näiden välineiden yhteiskunnallinen merkitys on ilmeinen, sillä niiden avulla heikossa asemassa olevat tai syrjäytyneet henkilöt voivat suorittaa maksuja verkossa ja sen ulkopuolella, ETSK kiinnittää huomiota uhkaan, joka liittyy siihen, että rikolliset tai terroristit käyttävät näitä välineitä jatkossakin.

4.7 Laittomat käteisiirot ovat yhteydessä muuntotyypisiin rikoksiin: verorikoksiin, rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen. Komission ehdotus asetukseksi ei mahdollista käteisrahailmoituksiin sisältyvien tietojen vaihtoa verotustarkoituksiin. ETSK katsoo, että näihin rikoksiin liittyvät syytetoimet on toteutettava kokonaisvaltaisella tavalla. Komitea katsoo erityisesti, että olisi mahdollistettava tällainen tietojen vaihto, kun otetaan huomioon veropetosten ja rahanpesutoiminnan – joihin usein liittyy käteisvarojen siirtoja – välillä vallitseva selkeä yhteys.

4.8 Vaikka ehdotetun asetuksen 2 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan mukaan komissiolla on valtuudet antaa delegoituja säädöksiä muuttaakseen liitettä ja erityisesti kohtaa, jossa täsmennetään, mitkä ovat käteisvaroina pidettäviä ”erittäin likvidejä arvon säilyttäjinä käytettäviä hyödykkeitä”, ETSK katsoo, ettei ole mitään syytä rajata tätä käteisvarojen kategoriaa heti alusta lähtien pelkästään kultaan. Parlamentin ja neuvoston hyväksymään ensimmäiseen luetteloon voitaisiin sisällyttää myös muita erityisen arvokkaita raaka-aineita, kuten jalometalleja tai hiomattomia tai hiottuja puolijalokiviä.

4.9 ETSK toteaa jälleen, että kansalaisten turvallisuuden varmistamisen on oltava jatkossakin yksi Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden tärkeimmistä huolenaiheista riippumatta sen edellyttämistä ponnisteluista.

Bryssel 27. huhtikuuta 2017.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Georges DASSIS*
